

Par ces motifs,

La Cour

Casse l'arrêt attaqué en tant qu'il limite l'ordre de cessation qu'il prononce aux prestations des artistes-interprètes ou exécutants qui ont confié à la demanderesse la gestion des droits voisins dont ils sont titulaires;

Rejette le pourvoi pour le surplus;

Ordonne que mention du présent arrêt sera faite en marge de l'arrêt partiellement cassé;

Condamne la demanderesse au tiers des dépens et réserve les deux tiers restants pour qu'il soit statué sur ceux-ci par le juge du fond;

Renvoie la cause, ainsi limitée, devant la cour d'appel de Mons.

Les dépens taxés à la somme de cinq cent quatre-vingt-un euros six centimes envers la partie demanderesse et à la somme de cent soixante-deux euros neuf centimes envers les parties défenderesses.

Het vermoeden van overdracht van auteurs- en naburige rechten en de verhouding met de verplichte tussenkomst van beheersvennootschappen inzake kabeldoorgifrechten

1. Bovenstaand arrest d.d. 14 juni 2010 van het Hof van Cassatie is een uitloper van een geschil dat reeds dateert van 1997 en gesitueerd moet worden in de "kabeloorlog" tussen diverse auteursrechtelijke beheersvennootschappen en de Belgische kabelmaatschappijen. Het is dan ook nuttig om de achtergrond van dit geschil en de onderliggende juridische discussies te schetsen, alvorens in te gaan op het geschil dat aanleiding heeft gegeven tot het hier besproken arrest van het Hof van Cassatie.

1. Achtergrond

2. Aanvankelijk werden omroepprogramma's enkel via de ether uitgezonden door middel van zend- en ontvangstantennes¹. De op deze wijze uitgezonden omroepprogramma's waren bestemd voor rechtstreekse ontvangst door het publiek en betroffen voornamelijk binnen- en buitenlandse openbare omroepen. Dergelijke uitzending is een "mededeling aan het publiek" in de zin van artikel 1 Auteurswet, en meer bepaald een zogenaamde primaire uitzending, waarvoor de betrokken omroepen de toestemming van de auteursrechthebbers moeten verwerven. Meer en meer ontstond echter de behoefte om radio- en televisiesignalen via gemeenschappelijke antenne-installaties te ontvangen en onder een beperkt aantal gebruikers te verdelen. Een klassiek voorbeeld waren de appartementsgebouwen die zelf een

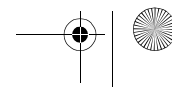
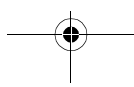
antenne-installatie bekostigden en de ontvangen signalen via een kabel onder hun bewoners verdeelden. Dit resulteerde later in gemeentelijke bedrijven die zich groepeerden. Zo ontstonden diverse kabelmaatschappijen die elk een aantal gemeenten en/of steden bedienden (zuivere intercommunales), al dan niet in samenwerking met de private sector (gemengde intercommunales). De toenmalige bedoeling was om televisie via een kabel ter beschikking te stellen van kijkers die woonden in gebieden waar individuele antenneontvangst ontoereikend bleek (o.m. omdat de zendkracht van de omroepen uit de naburige landen soms zeer gering was). De eerste kabeldistributeurs zorgden er dus voor dat de beeldkwaliteit van de zenders sterk verbeterde en dat het aantal omroepen dat kon bekeken worden toenam.

3. Over de auteursrechtelijke implicaties van de kabeldoorgifte heeft er veel discussie bestaan die in het zogenaamde *Coditel*-arrest² werd beslecht. In deze zaak oordeelde het Hof van Cassatie dat de tussenkomst van een kabelmaatschappij een eigen publieke mededeling uitmaakt van het eerder publiekelijk uitgezonden werk in de zin van artikel 11 bis § 1, 2° van de Conventie van Bern omdat er een tussenkomst was van een "ander dan het oorspronkelijk organisme"³. Dit heeft tot gevolg dat wanneer het programmadragende, ongecodeerde en dus voor het publiek bestemde ethersignaal dat de primaire

¹ Het betreft een overdracht van radio- en televisiesignalen door elektromagnetische golven waarvan de frequentie wordt uitgedrukt in Hertz. Deze radio- en televisiesignalen werden uitgezonden via in Europees verband afgesproken vaste frequenties voor ontvangst en uitzending. Aangezien men ervan uitging dat de ether als medium fungeerde wordt gesproken van "de ether die de radio- en televisiesignalen verspreidt" of "ether-uitzendingen".

² Brussel 30 maart 1979, *J.T.* 1979, 502 bevestigd door Cass. 3 september 1981, *Pas.* 1982, I, 8; H.v.J. 18 maart 1980, *Coditel* I, C-62/79, *Jur.* 1980, I-881.

³ P. VALCKE, "Artikel 51 Auteurswet" in F. BRISON en H. VANHEES (ed.), *Huldeboek J. Corbet*, Larquier, Brussel, 2009, Tweede herziene editie, p. 278.

uitzending door de omroeporganisatie uitmaakt, door een kabelmaatschappij wordt gecapteerd en (opnieuw) gelijktijdig en ongewijzigd doorgegeven wordt aan het algemeen publiek, dit ook een "mededeling aan het publiek" in auteursrechtelijke zin uitmaakt, met name een secundaire uitzending (kabeldoorgifte) waarvoor eveneens de toestemming van de auteursrechthebbenden moet worden bekomen, in principe door de kabelmaatschappijen.

4. Wat deze kabeldoorgifte van de (voornamelijk openbare) omroepen betrof, moesten dus kabeldoorgifrechten worden betaald. De kabelsector in België heeft ervoor geopteerd om de kabeldoorgifrechten via zogenaamde globale contracten met de beheersvennootschappen te regelen aangezien het rechtenbeheer bij de omroepen in die periode weinig gestructureerd verliep. Op 29 september 1983 werd een eerste globaal contract gesloten tussen 1) de auteursrechthebbenden (Sabam, Agicoa en Belfitel), 2) een aantal nationale en buitenlandse (openbare) omroepen voor hun eigen auteursrechten en naburige rechten en 3) de kabelmaatschappijen (vertegenwoordigd door RTD, de beroepsvereniging van kabelmaatschappijen). Vervolgens werd op 26 februari 1993 tussen dezelfde actoren, zij het met een toegenomen aantal televisiezenders een nieuw akkoord gesloten *betreffende de gelijktijdige distributie per kabel van omroepprogramma's*⁴. Het globaal contract uit 1993 werd echter opgezegd door Sabam met ingang van 31 december 1995, met een stortvloed van gerechtelijke procedures en bilaterale onderhandelingen tot gevolg. In 1997 werd tussen RTD en o.m. Agicoa een nieuwe overeenkomst gesloten, maar ook deze overeenkomst werd met ingang van 31 december 1999 opgezegd. Uiteindelijk werden in 2002/2003 in de zogenaamde RTD-overeenkomsten nieuwe contractuele regelingen bereikt⁵. Het betrof geen globaal contract meer aangezien de overeenkomsten werden gesloten door RTD met de beheersvennootschappen afzonderlijk en de omroepen niet bij deze overeenkomsten waren betrokken. In de nieuwe RTD-overeenkomsten werd dus door RTD een regeling getroffen met elk van de relevante beheersvennootschappen afzonderlijk (Sabam, Sacd/Scam, Sofam, Agicoa, en Simim/Imagia) met betrekking tot de

kabeldoorgifte van primaire uitzendingen die op zich reeds door het publiek konden worden ontvangen (via antennes).

2. Het arrest d.d. 25 juni 1998 van het Hof van Beroep te Brussel

5. Met Uradex werd echter geen overeenkomst gesloten. Als de Belgische beheersvennootschap die instaat voor de inning, de vertegenwoordiging, het beheer en de repartitie van de rechten van uitvoerende kunstenaars (zangers, muzikanten, dansers, acteurs, etc.) vroeg Uradex nochtans eveneens de betaling van kabeldoorgifrechten door de kabelmaatschappijen. De kabelmaatschappijen argumenteerden echter dat door het vermoeden van overdracht van naburige rechten aan de producent van audiovisuele werken (artikel 36 Auteurswet)⁶, Uradex niet de betaling van kabeldoorgifrechten kon claimen, tenzij uitdrukkelijk werd aangetoond dat de leden hun rechten ten aanzien van de producenten uitdrukkelijk hadden voorbehouden. Hierop heeft Uradex bij dagvaarding d.d. 9 mei 1997 een stakingsvordering ingesteld voor de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel tegen RTD en Brutélé. Uradex vorderde de vaststelling van de schending van de naburige rechten van de uitvoerende kunstenaars die lid zijn van Uradex en de staking van de kabeldoorgifte van de televisieprogramma's die zonder haar toestemming werden doorgegeven. In een vonnis van 4 juli 1997 heeft de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg in Brussel deze vordering afgewezen als ongegrond. De vordering t.a.v. Brutélé onderging hetzelfde lot in een vonnis van 13 augustus 1997. Uradex ging in beroep tegen deze twee uitspraken, hetgeen heeft geleid tot het arrest d.d. 25 juni 1998 van het Hof van Beroep te Brussel⁷.

2.1. De gevolgen van directe injectie

6. Het Hof van Beroep te Brussel heeft zich in de eerste plaats uitgesproken over de problematiek van de directe injectie. Aangezien deze problematiek niet het voorwerp uitmaakt van het hierboven gepubliceerde arrest van het

⁴ Op grond van deze overeenkomsten waren de kabelmaatschappijen gerechtigd om 16 omroepen door te geven via de kabel, vrij te kiezen uit de volgende 21 omroepen: BRTN en TV2, RTBF1 en Télé21, NL1, 2 en 3, TF1, FR2, FR3, ARD, ZDF, WDR3, SWF/CLT, RTL-Tvi, BBC1 en BB2, RTL+, Rai Uno, Arte en ITV. Als tegenprestatie voor de verleende rechten betaalde RTD in naam en voor rekening van al de kabelmaatschappijen een totale vergoeding van 439 BEF per abonnee voor 1992, 474 BEF voor 1993, 509 BEF voor 1994 en 539 BEF voor 1995. Deze bedragen zouden moeten overeenkomen met 15% van het gewogen gemiddelde van het abonnementsgeld. Voor het jaar 1994 werd voor een totaal van 3.549.114 abonnees een bedrag van 1.715.516.498 BEF betaald door RTD. Van het door RTD uitgekeerde bedrag ging 22% naar SABAM, 35% naar BELFITEL/AGICOA en 43% naar de televisieomroepen. SABAM stond in voor de verdeling van de bedragen tussen alle rechthebbenden voor een kostenvergoeding van 3.500.000 BEF. De 22% die aan SABAM toekwam werd als volgt verdeeld: 92% SABAM, 3% SOFAM en 5% voor SACD/SCAM.

⁵ In de periode 1996-2002 werd met voorschotten gewerkt.

⁶ A. BERENBOOM, "Artikel 18 Auteurswet" in F. BRISON en H. VANHEES (ed.), *Huldeboek J. Corbet*, Larcier, Brussel, 2009, Tweede herziene editie, p. 100.

⁷ Brussel 25 juni 1998, *A&M* 1999, 212-221.

Hof van Cassatie, zal in deze bijdrage hier niet uitvoerig op worden ingegaan. Bij directe injectie leveren de omroepen hun signaal rechtstreeks aan de kabelmaatschappij, zonder dat er een voorafgaandelijke primaire publieke uitzending plaatsvindt. Dit signaal is niet voor het publiek toegankelijk, doordat het ofwel via een directe glasvezelverbinding ofwel via een gecodeerd satelliet signaal wordt aangeleverd. Gelet op de afwezigheid van een publiek wat het aan de kabelmaatschappij aangeleverde signaal betreft, is het de vraag of er één of twee auteursrechtelijke handelingen plaatsvinden (en of er één- of tweemaal moet worden betaald)⁸. In het Uradex-arrest oordeelde het Hof van Beroep te Brussel dat de directe injectie in de kabel hetzelfde regime volgt als de kabeldoorgifte en de kabelmaatschappijen (naast de omroepen) op hun beurt toestemming dienen te verkrijgen van de rechthebbenden. Volgens het Hof van Beroep blijven bij directe injectie de regels van artikel 51 Auteurswet e.v. dus van toepassing. Het feit dat de werken worden doorgezonden door de omroep naar de kabeloperator is volgens het Hof een mededeling die bestemd is om te worden ontvangen door het publiek. Zelfs bij een directe injectie wordt de uitzending voorafgaandelijk gecapteerd door de kabeloperator, alvorens te worden gedistribueerd en dus betreft het volgens het Hof van Beroep een retransmissie. Of de transmissie tussen omroep en kabelmaatschappij met of zonder draad verloopt, maakt volgens het Hof weinig verschil, aangezien de uitzending wel degelijk is bedoeld om het publiek te bereiken. Dit heeft tot gevolg dat er twee toestemmingen moeten worden verkregen omdat er twee tussenkomsten zijn van twee onderscheiden entiteiten die elk hun eigen commerciële activiteit uitoefenen.

Dit arrest werd bekritiseerd omdat het geen rekening hield met een aantal fundamentele uitgangspunten en definities⁹, en werd ook niet gevolgd in latere recht-

spraak. Zo oordeelde de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel in het zogenaamde RTBF-vonnissen d.d. 27 januari 2005 het volgende: “«L'arrêt de la cour d'appel de Bruxelles du 25 juin 1999 [...] se réfère à tort aux notions de “transmission initiale” et de “retransmission”. Il n'y a qu'une seule transmission, directe, de l'organisme de radiodiffusion vers le public et ce, via le câble »¹⁰. Het Uradex-arrest van het Hof van Beroep te Brussel lijkt overigens achterhaald te zijn gelet op de latere arresten van het Hof van Justitie waarin het begrip “publiek” op communautair niveau werd ingevuld¹¹, zoals ook blijkt uit recente rechtspraak¹².

2.2. Het vermoeden van overdracht van naburige rechten aan een audiovisuele producent

7. Wat de argumentatie en de beslissing aangaande het vermoeden van overdracht van audiovisuele rechten aan de producent betreft, is een goed begrip van het verplicht collectief beheer van kabeldoorgifrechten zoals voorzien in artikel 53 Auteurswet noodzakelijk¹³. Met uitzondering wat de eigen en aangekochte rechten van de omroepen betreft¹⁵ (cf. *infra*), voorziet artikel 53, § 1 Auteurswet in een systeem van verplicht collectief beheer: het recht om kabeldoorgifte toe te staan of te verbieden kan uitsluitend door de beheersvennootschappen worden uitgeoefend. De *ratio legis* van dit verplicht collectief beheer is de bekommernis dat het voor de kabelmaatschappijen moeilijk en zelfs onmogelijk kan zijn om de betrokken rechthebbenden te identificeren en de rechten van hen te verwerven, waarbij het zelfs mogelijk is dat één enkele rechthebbende de kabeldoorgifte kan verhinderen door te weigeren toestemming voor kabeldoorgifte te geven. Dit wordt ook wel het gevaar van “outsiders” of “black outs” genoemd. Om dit op te lossen werden in het belang van de kabelmaatschappijen de beheersvennootschappen aangeduid als wet-

⁸ P. VALCKE, “Artikel 51 Auteurswet” in F. Brison en H. Vanhees (ed.), *Huldeboek J. Corbet*, Larcier, Brussel, 2009, Tweede herziene editie, p. 286.

⁹ G. DE FOESTRAETS, “Injection directe des programmes de télévision et droits d'auteur”, *AM* 1999, p. 421-422; H. HAOUIDEG, “Diffusion en continu sur Internet – Le webcasting constitue-t-il une radiodiffusion au sens de l'article 41 de la L.D.A.?” *AM* 2006, p. 14; F. DE VISSCHER en B. MICHAUX, *Précis du droit d'auteur et des droits voisins*, Bruylant, Brussel, 2000, p.127.

¹⁰ Rb. Brussel 27 januari 2005, *AM* 2005, p. 138.

¹¹ H.v.J. 2 juni 2005, zaak C-89/04, *Mediakabel*; H.v.J. 14 juli 2005, zaak C-192/04, *Lagardère*; H.v.J. 7 december 2006, zaak C-306/05, *SGAE/Rafael Hoteles*.

¹² Rb. Mechelen 12 april 2011, A.R. 06/1419/A, *niet gepubl.*; Hof Amsterdam 29 juni 2006, *AMI* 2007, p. 11 (*Buma-Stemra/ Chello-media*), bevestigd door de Nederlandse Hoge Raad bij arrest d.d. 19 juni 2009; Rechtbank Den Haag, 28 januari 2009 (*Norma-Irda/ Nederlandse kabelmaatschappijen*).

¹³ “§ 1. Het recht van de auteur en van de houders van naburige rechten om de doorgifte via de kabel toe te staan of te verbieden, kan uitsluitend door vennootschappen voor het beheer van de rechten worden uitgeoefend”. § 2. Indien de auteur of de houders van naburige rechten het beheer van hun rechten niet aan een vennootschap voor het beheer van de rechten hebben opgedragen, is de vennootschap die rechten van dezelfde categorie beheert, geacht met het beheer van hun rechten te zijn belast.(...) § 3. De §§ 1 en 2 zijn niet van toepassing op de rechten die een omroeporganisatie in het kader van haar eigen uitzendingen uitoefent.

¹⁴ Dit artikel is een letterlijke omzetting van artikel 9 van Richtlijn 93/83/EEG van de Raad van 27 september 1993 tot coördinatie van bepaalde voorschriften betreffende het auteursrecht en naburige rechten op het gebied van de satellietomroep en de doorgifte via de kabel, *PB. L* 17 oktober 1989, afl. 298, 23 (hierna de “SatKab”-Richtlijn).

¹⁵ Artikel 53, § 3 Auteurswet.

telijk aanspreekpunt voor de contractuele verwerving van de kabeldoorgifrechten¹⁶. Dit exclusief beheer heeft ook betrekking op auteurs en houders van naburige rechten die niet zijn aangesloten bij een beheersvennootschap (artikel 53, § 2 Auteurswet). Uradex trachtte een argument te putten uit deze verplichte tussenkomst van beheersvennootschappen en stelde dat zij hierdoor steeds kan optreden inzake kabeldoorgifrechten, ongeacht de overdracht van rechten (uitdrukkelijk of via een wettelijk vermoeden) aan de producent van audiovisuele werken of van een omroep.

8. Het Hof van Beroep te Brussel oordeelde dat Uradex de kabeldoorgifte van omroepprogramma's enkel kan verbieden wanneer de uitvoerende kunstenaars, van wie ze de belangen beheert, zelf nog houder zijn van het kabeldoorgifrecht. Aangezien artikel 36 Auteurswet voor de uitvoerende kunstenaars het rechtsvermoeden creëert dat zij hun exploitatierechten aan de producent hebben overgedragen, kan Uradex die niet beheren als zij niet het bestaan aantoont van overeenkomsten die dat rechtsvermoeden ontcrachten, of niet aantoont dat zij handelt in naam van de producenten. Indien de rechthebbenden hun recht om de kabeldoorgifte van hun prestaties toe te staan of te verbieden hebben overgedragen, is het volgens het Hof dus onmogelijk dat ze het beheer daarvan opgedragen hebben aan een beheersvennootschap zoals Uradex¹⁷. Volgens het Hof is het wettelijk vermoeden van overdracht van toepassing telkens wanneer er een contractuele relatie – die geen schriftelijke bevestiging vereist en kan worden bewezen door alle middelen – bestaat. Volgens het Hof moet Uradex aantonen dat dergelijk contract afwezig is ten behoeve van elke kunstenaar voor wie ze de kabeldoorgifte van het geheel of een deel van de prestaties niet wenst toe te laten. Dit bewijs werd niet door Uradex geleverd. Volgens het Hof kan enkel van het vermoeden worden afgeweken in een uitdrukkelijke overeenkomst tussen de uitvoerende kunstenaar en de producent. Een eenvoudige aansluitingsovereenkomst waarbij de kunstenaar lid wordt van een beheersvennootschap kan niet tot gevolg hebben dat de producent de exclusieve exploitatierechten die hem door de wet zijn toegekend, verliest. Dit is zelfs het geval indien de aansluitingsovereenkomst eerder werd gesloten dan de audiovisuele productieovereenkomst. Daarnaast verduidelijkte het Hof dat het vermoeden van overdracht enkel geldt voor audiovisuele werken, en niet voor de begeleidende muziek voor de verzending van o.m. het testbeeld, teletekst en de "Brutélé" informatie pagina. Ook is het vermoeden van overdracht niet van toepassing op de

radioprogramma's die via de kabel worden verzonden. Het Hof van Beroep kwam bijgevolg tot het besluit dat de kabeldoorgifte, zonder toestemming van Uradex, van de oorspronkelijke uitzendingen van via de radio verzonden prestaties van uitvoerende kunstenaars een inbreuk uitmaakt op de rechten die Uradex beheert, voor zover deze prestaties niet audiovisueel zijn en niet zijn uitgevoerd in audiovisuele programma's geproduceerd door de radio-omroepen. Het Brusselse Hof van Beroep sprak vervolgens een stakingsbevel uit wat de prestaties van uitvoerende kunstenaars in radioprogramma's betreft. Het stakingsbevel had echter slechts een beperkte impact aangezien Uradex telkens het bewijs moest leveren dat de uitvoerende artiest(en), voor wie de staking zou worden gevraagd, het beheer van hun rechten aan haar hadden opgedragen vooraleer die staking kon worden gevraagd.

Het stakingsbevel was ook beperkt in z'n zin dat het enkel betrekking had op prestaties van uitvoerende kunstenaars die uitdrukkelijk zijn toegetreden tot Uradex, en niet op prestaties van uitvoerende kunstenaars die het beheer van hun rechten niet aan Uradex hebben opgedragen (de zogenaamde "outsiders"), maar wie Uradex wordt geacht te vertegenwoordigen in overeenstemming met artikel 53, § 2 Auteurswet. Met betrekking "outsiders" oordeelde het Hof van Beroep dat, gelet op het "in hoofdzaak fiduciaire" karakter van dit beheer, het voornamelijk de bedoeling was om de vergoeding voor de prestaties te ontvangen en deze vervolgens te betalen aan de houders van de verbonden rechten. Dit beheer zou het recht voor het toelaten of het verbieden van de doorgifte via de kabel niet omvatten.

3. De prejudiciële vraag en het Cassatiearrest d.d. 14 juni 2010

9. Op 30 juni 2003 heeft Uradex een voorziening in cassatie ingesteld tegen het arrest van het Hof van Beroep van 25 juni 1998. De voorziening van Uradex bestond uit twee middelen. Het eerste had betrekking op vertegenwoordigingsbevoegdheid van RTD. In het tweede middel argumenteerde Uradex o.m. dat, wat de rechten van de "outsiders" betreft, uit artikel 53 Auteurswet en artikel 9 SatKab-Richtlijn volgt dat een vennootschap voor collectief beheer niet enkel wordt geacht belast te zijn met een beheer dat zich beperkt tot het innen van de vergoeding, maar dat deze artikelen eveneens het recht om de kabeldoorgifte toe te staan of te verbieden, toekennen. Uradex stelde ook opnieuw de verhouding tussen het ver-

¹⁶ Dit systeem is dus een maatregel in het belang van de kabelmaatschappijen en niet ten aanzien van de beheersvennootschappen, zoals in de praktijk regelmatig uit het oog wordt verloren.

¹⁷ Overweging 28 SatKab-richtlijn voorziet overigens duidelijk dat het collectief beheer de mogelijkheid van een overdracht van de rechten niet uitsluit: "dat daarbij aan het toestemmingsrecht als zodanig niet mag worden geraakt en dat alleen de wijze van uitoefening van dat recht tot op zekere hoogte moet worden geregeld, zodat het recht om doorgifte via de kabel toe te staan, overdraagbaar blijft".

plicht collectief beheer en (het vermoeden van) de overdracht van de rechten aan een audiovisuele producent in vraag. Uradex argumenteerde dat artikel 53 Auteurswet en artikel 9 SatKab-Richtlijn geen enkel onderscheid maken naargelang het recht op doorgifte al dan niet aan een derde is overgedragen (uitdrukkelijk of door een vermoeden van overdracht). Volgens Uradex is een beheersvennootschap zelfs zonder uitdrukkelijke opdracht bevoegd om te beslissen over de exploitatie van de kabeldoorgifrechten, waarbij het ten aanzien van audiovisuele prestaties niet ter zake doet of die rechten aan derden zijn overgedragen.

10. In een eerste arrest d.d. 4 april 2005 heeft het Hof van Cassatie het eerste middel van Uradex met betrekking tot de vertegenwoordigingsbevoegdheid van RTD onontvankelijk verklaard¹⁸. Wat het tweede middel betreft heeft het Hof van Cassatie in hetzelfde arrest besloten om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie aangaande de omvang van de in artikel 53, § 2 Auteurswet voorziene vertegenwoordigingsbevoegdheid: *“Moet artikel 9, lid 2, van richtlijn [...] aldus worden uitgelegd dat wanneer een maatschappij voor collectieve belangenbehartiging wordt geacht te zijn belast met het beheer van de rechten van een auteursrechthebbende of houder van naburige rechten die het beheer van zijn rechten niet aan een maatschappij voor collectieve belangenbehartiging heeft opgedragen, die maatschappij het recht van deze rechthebbende om een kabelmaatschappij de doorgifte via de kabel van een uitzending toe te staan of te verbieden, niet mag uitoefenen, daar zij alleen belast is met het beheer van de financiële aspecten van de rechten van deze rechthebbende”*. Artikel 53, § 1 Auteurswet voorziet immers in *“het recht om de doorgifte via de kabel door te staan of te verbieden”*, terwijl in artikel 53, § 2 Auteurswet enkel sprake is van *“beheer”*. De vraagstelling was dus eerder beperkt.

11. Het Hof van Justitie heeft bij arrest d.d. 1 juni 2006 beslist dat het in beide paragrafen om hetzelfde soort beheer gaat, met name het recht om de kabeldoorgifte toe te staan of te verbieden: *“Waar artikel 9, lid 2 van de richtlijn bepaalt dat de maatschappij voor collectieve belangenbehartiging wordt geacht te zijn belast met het beheer van “zijn rechten”, bevat het voorts geen enkele beperking wat betreft de omvang van dit beheer van de rechten van de rechthebbende. Derhalve volgt uit de for-*

*mulering ervan niet dat een dergelijk beheer enkel betrekking zou moeten hebben op de financiële aspecten van de betrokken rechten, met uitsluiting van het recht op doorgifte*¹⁹. Het collectief beheer van de rechten van de “outsiders” is met andere woorden niet beperkt tot de financiële aspecten van het recht op kabeldoorgifte, in tegenstelling tot wat het Brusselse Hof van Beroep had geoordeeld. Het is opvallend dat het Hof van Justitie, niettegenstaande de beperkte vraagstelling, ook bevestigde dat het in de SatKab-Richtlijn voorziene collectief beheer zich niet verzet tegen een overdracht van het kabeldoorgifrecht, en dat deze overdracht uitdrukkelijk kan gebeuren in een overeenkomst, maar ook het gevolg kan zijn van een wettelijk vermoeden zoals in artikel 36 Auteurswet²⁰.

12. Vervolgens werd de zaak terug behandeld door het Hof van Cassatie, hetgeen heeft geleid tot het hier besproken arrest van 14 juni 2010. Gelet op het arrest van het Hof van Justitie werd het arrest van het Hof van Beroep te Brussel slechts in beperkte mate verbroken door het Hof van Cassatie, met name op het vlak van de omvang van de vertegenwoordigingsbevoegdheid van Uradex wat de outsiders betreft. Uradex kan derhalve niet alleen de financiële aspecten van het kabeldoorgifrecht behandelen, maar ook weigeren om de toestemming te verlenen voor de kabeldoorgifte. Zoals hoger reeds werd uiteengezet, kunnen deze toestemming en de financiële aspecten ervan enkel betrekking hebben op radioprogramma's of op begeleidende muziek bij o.m. het testbeeld, teletekst en de “Brutélé” informatie pagina. Tengevolge van artikel 36 Auteurswet kan Uradex immers geen betalingen vragen wat audiovisuele producties betreft, tenzij zou worden aangetoond dat de uitvoerende kunstenaars hun rechten hebben voorbehouden. Dit aspect van het arrest van het Hof van Beroep te Brussel werd bevestigd door het Hof van Cassatie.

Deze bevestiging dat er slechts een collectief beheer mogelijk is wanneer de uitvoerende kunstenaars die rechten nog in bezit hebben en niet hebben overgedragen aan een producent, betekent niet alleen dat Uradex weinig of geen rechten t.a.v. de kabelmaatschappijen kan invoeren maar is ook een algemeen juridisch principe met belangrijke praktische gevolgen. Omroepen en kabelmaatschappijen sluiten immers vaak zogenaamde ARI- of “all rights included”-overeenkomsten. In dergelijke ARI-overeen-

¹⁸ Cass. 4 april 2005, *AM* 2005, 404-414, met noot G. DE FOESTRAETS, “Télédistribution et droits voisins: vers une clarification des rôles”.

¹⁹ H.v.J. 1 juni 2006, *Uradex t. RTD en Brutélé*, zaak nr. C 169-/05, *AM* 2007, 245, r.o.22.

²⁰ *Ibid.*, r.o. 24: *“In de context van het hoofdgeding moet hieraan echter worden toegevoegd dat de richtlijn, zoals overweging 28 ervan verduidelijkt, zich niet verzet tegen een overdracht van het recht op doorgifte. Deze overdracht kan zowel op basis van een overeenkomst als op basis van een wettelijk vermoeden plaatsvinden. Derhalve staat de richtlijn niet eraan in de weg dat een auteur, uitvoerend kunstenaar of producent krachtens een nationale bepaling als artikel 36, eerste alinea, van de wet zijn hoedanigheid van „rechthebbende” in de zin van artikel 9, lid 2, van de richtlijn verliest, met als gevolg dat elke rechtsverhouding die op grond van deze bepaling tussen hem en de maatschappij voor collectieve belangenbehartiging bestaat, wordt verbroken.”*

komsten garanderen de omroepen dat zij alle auteurs- en naburige rechten hebben afgedekt, hetzij met de beheersvennootschappen, hetzij met de rechthebbenden rechtstreeks, zodat hun omroepprogramma's rechtenvrij aan de kabelmaatschappijen worden aangeleverd. De omroepen zijn het best geplaatst om deze rechten te regelen. De productie- en distributieketen van een audiovisueel werk is immers vaak complex, en het is niet altijd duidelijk wie welke rechten beheert. Een omroep die sowieso instaat voor de samenstelling van haar programma's en hiervoor productieovereenkomsten sluit, zelf programma's maakt of deze aankoopt, kan in deze onderhandelingsfase alle publieke mededelingsrechten (primaire uitzending, kabeldoorgifte, directe injectie, etc.) voor een bepaald land verwerven. Via een ARI-overeenkomst kan een kabelmaatschappij uit dit kluwen van aanspraken worden gehouden.

13. Deze handelwijze waarbij de omroepen alle rechten verwerven strookt overigens met artikel 53, § 3 Auteurswet dat in een uitzondering voorziet voor de omroepen inzake het collectief beheer van kabeldoorgiferechten²¹. Over de interpretatie van dit artikel bestaat echter discussie. Uit een vergelijking met artikel 10 SatKab-richtlijn²² blijkt dat artikel 53, § 3 Auteurswet beknopter is omgezet. Meer bepaald werd de volgende zinsnede uit artikel 10 SatKab-richtlijn niet geïmplementeerd in de Belgische Auteurswet: *“ongeacht of het om de eigen rechten van die organisatie gaat dan wel om rechten die haar door andere auteursrechthebbenden en/of houders van naburige rechten zijn overgedragen”*. Om toch een beroep te kunnen doen op het verplicht collectief beheer (en aldus bijkomende inkomsten te genereren) argumenteren de beheers-

vennootschappen vaak dat de uitzondering voor omroepen enkel betrekking heeft op eigen producties en niet op programma's die worden aangekocht of in licentie genomen²³. Artikel 53, § 3 Auteurswet moet uiteraard richtlijnconform worden geïnterpreteerd zodat de uitzondering ook betrekking heeft op programma's die niet door de omroepen zijn zelf geproduceerd, maar waarvoor de *“rechten zijn overgedragen”*. Ook uit de officiële interpretatie door de Europese Commissie van de SatKab-richtlijn blijkt dat onder “eigen uitzendingen” ook aangekochte en gelicentieerde producties moeten worden begrepen²⁴. Het valt dan ook moeilijk in te zien hoe de beperkte interpretatie van artikel 53, § 3 Auteurswet nog kan standhouden²⁵.

4. Besluit

14. Het arrest van het Hof van Cassatie heeft tot gevolg dat de praktijk van het sluiten van ARI-overeenkomsten kan worden voortgezet en niet wordt doorkruist door de “verplichte” tussenkomst van de beheersvennootschappen inzake kabeldoorgiferechten. Het zwaartepunt van de rechtenverwerving komt zo bij de omroepen te liggen die als “uniek loket” optreden. Het is pragmatisch en efficiënt dat de omroepen in één keer aan de bron alle rechten (primair/secundair, primaire draadomroep, etc.) regelen, meestal met de producent, zonder tussenkomst van de beheersvennootschappen²⁶. Het laatste woord is hierover nog niet gezegd aangezien de beheersvennootschappen zich ongetwijfeld met hand en tand zullen verzetten tegen deze evolutie.

Kristof Roox
Advocaat, Crowell Moring LLP

²¹ “De §§ 1 en 2 zijn niet van toepassing op de rechten die een omroeporganisatie in het kader van haar eigen uitzendingen uitoefent”.

²² “De Lid-Staten dragen er zorg voor dat artikel 9 niet van toepassing is op de rechten die door een omroeporganisatie worden uitgeoefend met betrekking tot haar eigen uitzendingen, ongeacht of het om de eigen rechten van die organisatie gaat dan wel om rechten die haar door andere auteursrechthebbenden en/of houders van naburige rechten zijn overgedragen.”

²³ Voor dergelijke restrictieve interpretatie, zie P. VALCKE, “Commentaar bij artikel 53 Auteurswet” in F. BRISON en H. VANHEES (ed.), *Huldeboek J. Corbet*, Larcier, Brussel, 2006, 272 en A. BERENBOOM, *Le nouveau droit d'auteur*, Larcier, Brussel, 2005, 121.

²⁴ “In art. 10 wordt rekening gehouden met de bijzondere situatie van omroeporganisaties. De omroeporganisatie is namelijk tegelijkertijd houder van exclusieve rechten op haar eigen programma's en verkrijger van rechten voor het primair uitzenden van de door haar verworven programma's (...)” “Volgens de informatie waarover de Commissie beschikt wordt van dit alternatief zoveel mogelijk gebruik gemaakt door een vrij groot aantal omroeporganisaties, omdat zij alle rechten verwerven voor het geheel van de programma's, zowel voor de primaire uitzending als voor de doorgifte via de kabel, zodat zij de enige gesprekspartners zijn van de kabelmaatschappijen(...)” (§ 3.1.2).

²⁵ Zie ook: T. DREIER, C. GIELEN and R. HACON (eds.), *Concise European Copyright Law*, Kluwer Law International, Aphen a/d Rijn, 2006, 282; P.B. HUGENHOLTZ, “Copyright without Frontiers: is there a Future for the Satellite and Cable Directive?” in *Die Zukunft der Fernsehrichtlinie/The Future of the 'Television without Frontiers' Directive*, Schriftenreihe des Instituts für Europäisches Medienrecht (EMR), Band 29, Baden-Baden, 2005; C. GIELEN en D. VERKADE (ed.), *Intellectuele eigendom Tekst & Commentaar*, Kluwer, Deventer, 2005, 62; D. VISSER, “Primair openbaar maken via de kabel”, *AMI* 2007, 38; Rb. Mechelen 12 april 2011, A.R. 06/1419/A, niet gepubl.

²⁶ P. VALCKE, “Artikel 48 Auteurswet” in F. BRISON en H. VANHEES (ed.), *Huldeboek J. Corbet*, Larcier, Brussel, 2006, p. 246; D. VISSER, “Primair openbaar maken via de kabel”, *AMI* 2007, p. 43.